

quam ecclesiastico datur jurisdictio: adulterium autem utpote injuriam inferens sacramento sacrilegium est, et dicitur, l. *Quamvis*, 30, in fine, C. ad Leg. Jul. de Adulter.

§ II.

DE STUPRO.

43. *Stuprum aliud est improprie.* — Quæritur I. Quid, et quotuplex sit stuprum? Ante responsionem notandum, stuprum late et improprie sumptum, esse et dici omnem illicitam copulam, seu concubitus, sive cum masculo, sive cum femina, sive cum virgine, sive cum vidua, sive cum soluta, sive conjugata, l. *Stuprum*, ff. Ad. Leg. Jul. de Adult. l. *Stuprum*, 101, prin. ff. de Verb. sign. Item lex. 4. Institut. de public. judic. Verum in hoc sensu non agimus hic de stupro, sed de illo proprie tali. Hinc:

44. *Aliud proprie tale.* — Resp. I. Stuprum proprie et stricte acceptum, est virginis nondum corruptæ illicita defloratio seu corruptio. Ita in re communis arg. can. *Lex illa*, 2, § Cum ergo, cau. 36, q. 1.

45. *Aliud violentum, aliud voluntarium.* — Resp. II. Stuprum proprium acceptum aliud est violentum, aliud non violentum. Illud est, quo virgo invita per vim opprimitur et defloratur; quod propriissime stuprum est. Illud vero est, quo virgo volens, aut consentiens illicite defloratur; idque dupliciter, ita ut vel plene libere ad illud consentiat, vel per dolum et fraudem, aut metum injuste incussum ad illud inducatur.

46. *Stuprum violentum, sicut e dolo, aut metu injusto obtentum, etiam justitiæ adversatur.* — Stuprum violentum, sicut et illud, quod per dolum et fraudem, vel metum injuste incussum, illatum est, præter malitiam castitati contrariam, continet etiam malitiam injustitiæ, in confessione specialiter exprimendam. Illud vero, quod virgini sine dolo et fraude, aut injusto metu, libere consentienti infertur, soli castitati, non idem justitiæ adversatur, adeoque unicum tantum simplex peccatum continet, prout cum Lessio, lib. II, de I, et I, cap. x, dub. 1. Sanchez, lib. VII, de Matrim., disp. 14, a n. 5, communiter tenent, et deducunt theologi, apud quos vide.

47. *Pœna stupri non violenti.* — Quæritur II. Quas pœnas tam de jure civili, quam canonico inducat stuprum? Resp. I. Si quis vilio-

ris conditionis existens, stuprum sine vi committit, fustigatione una cum relegatione; stuprator vero melioris conditionis existens publicatione dimidiæ partis honorum punitur, § *Item lex*, 4, §. *Pœnam*, Institut. de public. judic.

48. *Pœna stupri violenti.* — Stuprum autem violentum non tantum virginis, sed etiam honestæ viduæ, aut maritatæ, pœna capitis plectitur Clarus, § *Stuprum*, n. 3, ad finem. Farinacius, *Prax. criminal.*, q. 147, n. 6. Glossa, in c. 2, h. t., §. *Plectendus*, et ibi Abbas, n. 5, l. 1, fin. ff. de Extraordi. crimin. et constitut. criminal. Caroli V, art. 119, ubi stuprator violentus pœnæ capitis subicitur, si stuprata fuerit ein unverleimböte Ehe Frau, Wittib, oder Jungfrau, id est, bonæ famæ conjugata, vel vidua, vel virgo.

49. Ex quo nonnulli inferunt, pœnæ mortis non subjacere, qui meretricem opprimit.

50. *Vi stuprata nec pœnam, nec maculam contrahit.* — Porro per vim stuprum passa nec pœnam, nec ullam infamiæ maculam incurrit, l. *Si uxor*, 13, § *Si quis*, 7, ff. Ad Leg. Jul. de Adult. et l. *Fœdissimam*, 20, C. eod.

51. *Pœna stupri jure canonico determinata. Remissive.* — Resp. II. De jure canonico pœna stupratoris laici est, quod debeat dotare, vel ducere stupratam, et alimentare prolem inde secutam: ubi tamen differentia est de stupratore cum et sine promissione matrimonii, prout de hac stupratoris pœna jure canonico statuta late diximus lib. IV, tit. I, § IV, a n. 70, ubi vide, ne fiat superflua repetitio.

52. *Pœna clerici stuprum committentis.* — Resp. III. Clericus stuprator præter dotationem, c. 1 et 2, h. t., debitam, jubetur deponi, Clarus, §. *Adulterium*, n. 3. Abbas, in c. 1, h. t., n. 4, et in c. *Ac si clerici*, 4, de Judic., num. 35. Farinac., *Prax. criminal.*, q. 147, n. 62. Pirhing, h. t., n. 43, et teste Claro communis omnium, arg. can. *Presbyter, aut Diaconus*, 12, et can. *Si quis episcopus*, 13, dist. 81, cum Concordantiis. Menochius tamen, de Arbitr. judic. casu, 288, n. 6. Farinac., loc. cit., n. 65. Vallensis, h. t., § 2, n. 2, et alii putant, pœnam stupratori clerico esse arbitrio judicis imponendam, ita ut quandoque pœna pecuniaria, vel carceris, quandoque pœna suspensionis, depositionis, vel privationis beneficii puniri possit, prout circumstantiæ personarum, et delicti suaserint; ita tamen, ut semper etiam

§ III. DE ALIIS VITIIS CARNIS, FORNICATIONE VIDELICET, ETC.

præstetur dos puellæ vitiatæ. Concordant ea, quæ diximus lib. III, tit. II, de Cohabitat. cleric. et mulier., a n. 48, quæ omnino vide.

53. *Præsertim violentum.* — Quod si clericus per vim stuprat virginem, præter præfatas pœnas etiam ad carceres perpetuos, qui succedunt pœnæ mortis, contra laicos violentos stupratores jure civili statutæ, condemnari potest. (ADNOTATIO XXVI.)

§ III.

DE ALIIS VITIIS CARNIS, FORNICATIONE VIDELICET, CONCUBINATU, INCESTU, SACRILEGIO CARNALI, ET SODOMIA.

54. *Fornicatio improprie et proprie talis, quid?* — Quæritur I. Quid, quotuplex, et quantæ malitiæ sit fornicatio? Ante responsionem nota, hic non esse sermonem de fornicatione late, et improprie tali, in quo sensu quis illicitus concubitus carnalis dicitur etiam fornicatio, sed de fornicatione proprie dicta: in quo sensu ad quæstionem. Resp. I. Fornicatio est copula carnalis soluti cum soluta jam prius deflorata seu corrupta. Ita in re communis, et certa, arg. can. *Lex illa*, 2, cau. 36, q. 1, ibi: «Fornicatio autem licet videatur esse cujuslibet illiciti coitus, etc., tamen specialiter in usu viduarum, vel meretricum vel concubinarum.» Hinc per verba jam prius deflorata differt a stupro proprie dicto.

55. *Est coitus cum soluta ab omni vinculo.* — Intelligentur autem per solutum, et solutam illi, qui non tantum a vinculo matrimonii, sed etiam consanguinitatis, affinitatis, ordinis, religionis, voti, et alterius impedimenti matrimonialis sunt liberi, ita ut absque dispensatione matrimonium inire possent. Farinacius, *Praxi criminal.* q. 137, n. 7; Menochius, de Arbitr. judic. casu 289, n. 1 et 2; Sylvester, §. *Luxuria*, q. 1.

56. *Est gravissimum peccatum etiam contra naturam.* — Cæterum quod fornicatio gravissimum sit peccatum mortale definitum habetur in concilio Viennensi Clement. ad nostrum 3, de Hæretic. ubi tanquam erronea damnatur sequens propositio: «Actus carnalis, cum ad hoc natura inclinet, peccatum non est, maxime cum tentatur exercens.» Et quidem dictam fornicationem non tantum contra jus divinum, et humanum positivum, sed etiam contra jus naturale esse, torrens defendit theologorum,

contra nonnullos volentes, eam tantum esse contra jus divinum positivum, non item naturale, quorum tamen doctrina damnata est ab Innocentio XI in sequenti propositione: «Tam clarum videtur fornicationem secundum se nullam involvere malitiam, et solum esse malam, quia interdicta, ut contrarium omnino rationi dissonum videatur.» Vide de hoc amplius apud theologos.

57. *Pœna fornicationis laici.* — Quæritur II. Quæ sint pœnæ fornicationis? Resp. I. Quamvis olim de jure civili a pœna immunis fuerit simplex fornicatio, l. *Si uxor*, 13, § 2, ad Leg. Jul. de Adulter. et l. *Quæ adulterium*, 29, c. eod. tamen de jure canonico laici fornicatores puniuntur arbitrio judicis. Quod idem etiam hodie fit in foro civili pro diversitate personarum, delictorum praxi, consuetudine, et particularibus statutis locorum.

58. *Pœnæ clericorum fornicantium, inter quas etiam est privatio beneficii.* — Resp. II. Pœna clerici fornicantis variæ sunt, inter quas pro arbitrio suo aliquem assumere, et etiam ad privationem beneficii propter unam simplicem fornicationem procedere potest judex ecclesiasticus, præsertim si delictum notorium et scandalosum est, prout amplius diximus et probavimus lib. III, tit. II, a n. 48, ubi vide.

59. *Solvitur obiectio ex concilio Tridentino diversitas pœnarum a jure statuta dat optionem episcopo.* — Nec obstat concilium Tridentinum, sess. 25, de Reform. cap. XIV ubi bina, vel trina monitio requiri videtur, antequam ad privationem beneficii deveniantur. Respondetur enim, præfatam repetitam monitionem præviam ibidem requiri, antequam quis privetur beneficio, ex eo, quod suspectam mulierem monitus dimittere nolit. Non item si de lapsu carnali seu fornicatione actualiter præsertim vero notorie jam reus invenitur. Tunc enim monitio prævia necessaria non est, quamvis pro arbitrio judicis præmitti possit ante privationem beneficii; quia ubi non amplius sola suspicio est, sed jam constat de fornicatione, concilium Tridentinum ad sacros canones se remittere videtur; qui cum inter diversas pœnas fornicationis etiam privationem beneficii ponat, hanc quoque arbitrio suo eligere potest judex; quia diversitas pœnarum a jure statutarum dat optionem episcopo c. *De causis*, 4, de Offic. delegat. juncta Glossa, §. *Certa*; Abbas, in c. *At si clerici*, de Judic.